

LABOD izhaja štirinajst-dnevno v nakladi 2650 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorna urednica: Lidija Jež, tehnično ureja: novinarski servis — Grafična priprava in tisk Dolenjski Informativni center Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

LETO 13

NOVO MESTO, 21. JANUAR 1987

ŠTEVILKA 1

vsebinsko bogata seja republiškega odbora naše dejavnosti

Seja republiškega odbora naše dejavnosti, ki je bila decembra v Ljubljani, je po dnevnem redu obravnavala več aktualnih tem, osrednje točke dnevnega reda pa so bile:

pregled poslovanja tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije za 9 mesecev leta 1986, obravnavanje tendenc po drugačni samoupravni organiziranosti združenega dela (ukinjanje tozdov) in vprašanje zavrnitve zahteve po priznanju beneficirane delovne dobe za delavke v primarni tekstilni industriji (predilke, tkalke, barvarke).

Iz teh vsebin nekaj kratkih povzetkov:

Ob obravnavanju rezultatov poslovanja je bila znova v ospredju ugotovitev, da so pogoji za gospo-

Del, z diplomo nagrajene kolekcije.

darjenje v letu, ki je pred nami, še vedno polni neznank. Sicer pa je večina slovenskih tekstilcev dosegala v letu 1986 relativno dobre rezultate. Je pa nekaj organizacij združenega dela, ki so imele povprečni osebni dohodek v devetih mesecih na kritični meji, izpod 70.000 din. Republiški odbor bo v

posebni akciji skušal z odgovornimi v teh okoljih analizirati stanje in njihova gledanja na razvojne možnosti za naprej.

V razpravah je bilo zlasti izpostavljeno, da je obremenitev gospodarstva že na skrajni točki in da devizna zakonodaja ne deluje, kar zlasti močno občutimo tekstilci, ki smo izvozno usmerjeni.

Pri točki o oceni sprememb in tendenc samoupravne organiziranosti je tekla razprava o težnjah po ukinjanju TOZD. Iz gradiva za 6. sejo RS Zveze sindikatov Slovenije in poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja SRS izhaja, da se ta trend v zadnjih dveh letih nadaljuje, težnje po drugačni organiziranosti pa so prisotne tudi v tekstilni industriji.

Prevečkrat se kot ukrep prestrukturiranja na ekonomskih osnovah, boljše uporabe družbenih

sredstev ter iskanja finančnih in drugih rezerv ponuja prav ukinjanje tozdov. Pobude in odločujočo vlogo za spreminjanje samoupravne organiziranosti izhajajo predvsem od poslovnih in vodstvenih struktur, katere običajno odklanjajo kritično presojo svojih predlogov.

V sedanjih procesih prestrukturiranja ni zaslediti izgrajevanja novih oblik povezovanja in združevanja OZD, ki naj bi nastajale na skupnih razvojnih programih in v skladu z drugimi skupnimi interesi in potrebami.

Družbenopolitične organizacije, predvsem sindikat, pa so ob tem brez lastnega stališča in le kot opazovalci dogajanj, ob takem razvijanju pa je funkcija krepitve samoupravnega položaja in odločanja delavcev po ustavi in ZZD zanemarjena.

V zvezi s temi vprašanji bo v naši republiki potekala široka javna razprava v januarju na vseh nivojih v občinskih in republiških telesih.

Ob tem je bila s strani republiškega odbora dodana tudi ugotovitev, da se republiški odbor sindikata dejavnosti doslej večinoma ni mogel vključevati v posredovanje pri takih težnjah, ker je bil čisto v zadnjem času le formalno obveščen o dogodku, v pripravljalni fazi pa sploh ne, nasprotno pa je tam, kjer so strokovni elaborati argumentirano narekovali nujnost organizacijskih sprememb, republiški odbor sodeloval in podprl tako odločitve.

Vprašanje beneficirane delovne dobe za delavke v primarni tekstil-

*****

priznanji Labodu

Na letošnjem sejmu mode v Ljubljani smo prejeli DIPLOMO za žensko kolekcijo in priznanje revije Jana, ZLATO JANO, ki jo je prejela naša kreatorka Jelka NOVAK.

ESTITAMO!

*****

V današnji številki

Kako gledajo direktorji naših proizvodnih temeljnih organizacij na leto pred nami.

Republiški odbor sindikata naše dejavnosti je na zadnji seji, ki je bila v decembru, razpravljala o zelo aktualnih vprašanjih (poročila delegatka Slavica Putrih).

V poročilu s skupščine splošnega združenja tekstilne industrije Slovenije bomo lahko prebrali precej zanimivih podatkov o tem kako tekstilci delamo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ni industriji (predice, tkalke, barvarke) je že dolgo aktualno. Analizo o tovrstnem delu je vrsto let pripravljala inštitut za varstvo pri delu iz Niša, ki pa je bila dodatno dopolnjena tudi v Sloveniji.

Posebna strokovna komisija pri SPIZ naše republike je ta zahtevek zavrnila z obrazložitvijo, da se zavrne zaradi pomanjkljive strokovne dokumentacije.

Takšna odločitev komisije je bila na republiškem odboru sprejeta z razočaranjem, saj je po tolikih letih priprav, vloženih naporov in denarja (obdelano 42 tovarn v tekstilu) komisija te ugotovitve ovrgla, čeprav so evidentni podatki, da je invalidnost v tekstilni industriji večja kot v drugih panogah.

Republiški odbor se s tako odločitvijo ni strinjal in se ne bo odpovedal zahtevam po beneficiranem stažu, ampak bo to vprašanje ponovno obravnaval skupaj s podpisniki družbenega dogovora za to področje. V ta dogovor sta vključena tudi republiški izvršni svet in gospodarska zbornica. Pospeši se tudi delo na področju uveljavljanja beneficirane dobe za nekatere poklice v usnjarsko-predelovalni industriji.

Odbor je na svoji seji izrekel tudi priznanje tozdu Delta iz Ptuja za aktivnosti in delo pri organizaciji in izpeljavi proizvodnega tekmovanja konfekcionarjev.

SLAVICA PUTRIH

rezultati dobri — osebni dohodki slabi

S skupščine splošnega združenja tekstilcev SRS

Na prvi dan sejma mode v Ljubljani je bila tudi skupščina tekstilnega združenja SR Slovenije. Udeležil se jo je tudi predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, Marko BULC. Beseda je tekla o oceni preteklega obdobja, gospodarskih gibanj in položaja tekstilne industrije v teh tokovih, oceni dela na republiški ravni, ki je zelo ugodna, ter oceni dela v federaciji na tem področju, ki pa še ni zaživelo tako, kot bi moralo.

Predsednik IO združenja, dr. Rino Simoneti, je v zgoščenem in kritičnem pregledu ocenil položaj naše tekstilne industrije. Poudaril je, da smo celo v najhujših kriznih razmerah leta 1982 tekstilci ohranili produkcijo, povečali izvoz in povečali pokritje med uvozom in izvozom ter z dobrimi poslovnimi

Družbenopolitično življenje v Delti je živahno.

rezultati nadaljevali vse do danes. Tekstilna industrija je dvignila akumulativnost (lani za 78%) v sam vrh slovenske industrije in rudarstva ter izboljšala tudi osebne dohodke, ki so vedno močno zaostajali.

Tudi za leto 1986 odbor ugotavlja, da so gospodarski rezultati naše branže nadpovprečni, na žalost pa zaostajajo osebni dohodki, saj so za 16% pod slovenskim povprečjem.

Tudi lani smo tekstilci še povečevali izvoz, čeprav ne več tako intenzivno kot prejšnja leta. Po devetmesečnih rezultatih lani smo tekstilci Slovenije prodali na tuje za 10% več kot v predlanskem obdobju, za letos pa po prvih ocenah ne bomo mogli doseči 1,3 milijarde dolarjev načrtovanja izvoza.

Zgubarjev skoraj ni bilo, posamične redke primere pa smo tudi samo reševali. Med prvimi v slovenski industriji smo izdelali program razvoja do leta 2000. S tem smo dobili moderen projekt tržno orientirane tekstilne industrije bodočnosti s poudarjenimi komponentami humanega življenja z osebno srečo, zdravim okoljem. Povedati velja, da gre v prihodnje za razvoj znanja in vrhunske kvalitete, nikakor pa ne za nove obrate. Program je naletel na popolno podporo Gospodarske zbornice Slovenije in izvršnega sveta.

Tudi model deviznih odnosov, ki ga je izdelal predsednik IO, je postal temelj deviznega podsistema tekstilne industrije Jugoslavije.

Dr. Simoneti je ocenil tudi naloge revije Tekstilec ter delo posameznih odborov, sicer pa je bila tudi točka dnevnega reda ocena usmerjenega izobraževanja v tekstilni industriji, ki ga je pripravil odbor za izobraževanje.

Marko Bulc, predsednik GZS, se je zahvalil tekstilcem za uspešno

delo in za častno opravljene družbene naloge. Dejal je, da je izjemnega pomena zavest tekstilcev, da ne gre le za preživetje, ampak tudi za razvoj.

Poudaril pa je tudi nadaljnje spremljanje in dograjevanje kvalitete ter širjenje novih, sodobnih znanj.

V razpravi, ki je sledila, so mnogi odgovorni delavci ter delegati zahtevali ustrežnejše vrednotenje našega dela, saj je bilo na primer lani v devetih mesecih kar nekaj delovnih organizacij z osebnimi dohodki izpod 70.000 din. Želeli pa bi si tudi manj motečega vtikanja nekaterih forumov, saj je tekstilna industrija na trgu najbolj udeležena. Trg je za nas zelo strog in usoden sodnik, zato si ne bismo mogli privoščiti počasnega reševanja nekaterih relacij, kar prihaja iz nam odtujenih naslovov.

Kritično analizo usmerjenega izobraževanja za tekstilno področje je podala predsednica odbora za izobraževanje, Dragica Nenadič. Ocena je predvsem nezadovoljstvo, saj prihajajo na delo pripravniki s premalo strokovnega znanja, na drugi strani pa imajo tisti, ki žele študij nadaljevati, premalo podlag v splošnih znanjih.

Dotaknila se je tudi vprašanja mreže šol, pri čemer mora združenje tudi v bodoče bdeti nad racionalnostjo, opremljenostjo in kadrovske zasledenostjo šol. Obstoječe šole je treba na teh segmentih izpopolnjevati, ne pa težiti k širjenju števila šol.

Velik pozitiven premik je bil dosežen pri štipendiranju, vendar bo treba v bodoče skrbeti za ustrežnejšo porazdelitev kandidatov za primarno tekstilno industrijo in konfekcioniranjem. V zadnjem obdobju je vse več šolanja za končno proizvodnjo, vse manj pa za primarno.

Nenadičeva je poudarila tudi nujnost funkcionalnega izobraže-

vanja ter dala v razmislek idejo po večji odprtosti znanja in izmenjavi tega med našimi delovnimi organizacijami, saj je precej znanja tudi v domačih logih, premalo pa se povezujemo v tem smislu.

Na seji so prejeli najzaslužnejši inovatorji v naši branži priznanja, delegati pa so potrdili program dela splošnega združenja za naslednje obdobje.

delta: pogled naprej ni rožnat

»Napovedano je težko leto, polno obveznosti in dolžnosti,« pravi direktorica Delte, Marija Krničar. »Kako bomo zmogli, ne vem, saj ne vidim bistvenih možnosti za še dodatne napore. Nekaj slabih izkušenj je za nami, in tako pogled naprej tudi ne more biti preveč optimističen, čeprav kljub vsemu upam, da bomo uspeli delati dobro in da nam bo ta trud tudi poplačan.«

— Lani je Delta dosegla že občutno boljše rezultate, ti pa bi morali biti tudi več optimizma v oceno letošnjega leta.

»Spoprijeli smo se z delom in organizacijo na različnih koncih. Ob tem smo tudi dosledno spoštovali dogovorjeno na ravni delovne organizacije, s čimer smo bili, na žalost, samo oškodovani. Kot primer naj povem, da smo se edini držali dogovora o spremljanju kvalitete dela. Naš sistem je bil

priporočen vsem tozdom, spoštovali pa smo ga samo mi. Tako smo bili dvakrat tepeni: delavka, ki ni delala kvalitetno (gotovo ne namenoma, ampak v borbi za čim višji plan), in tozd, ker ni dosegel plana. Načeli smo tudi vprašanje vrednotenja in pojmovanja dvoizemskega dela, saj menimo, da smo vsi, ki delamo v dveh izmenah, pri pogojih za delo in še kje prikrajšani. Tudi izmenski dodatek je bil samo simboličen. Za letos pa je že dogovorjen na trimesečna revaloriziranja. Kljub vsemu, kot sem že rekla, se bomo tudi letos trudili in skušali delati najbolje, predvsem kvalitetno. Jaz osebno ne vidim druge poti, kot delati kvalitetno, zato je nujno to tudi natančno spremljati in na odstopanja reagirati.«

— Lani ste dobili 15 konfekcijskih tehnikov, ki so se izšolali ob delu. Tudi študentov imate dovolj. S tako skrbjo za kadrestesi omogočili rezervo pri številu zaposlenih. Kako ocenjujete kadrovske področje v Delti?

»Skrbimo za rezervo, ker jo nujno moramo imeti. To število zaposlenih pa še ne pomeni, da je vse v redu in prav. Velik tozd smo in imamo tudi veliko pripravnikov, kar se nam pozna že nekaj let. Veliko je porodniških, ker smo se že nekaj let nazaj in se še pomlajujemo... V novih tehnikih vidim velik kapital za naprej, trenutnih rezultatov pa še ne more biti, sicer pa tudi vsi še niso razporejeni na ustrezna dela in naloge. Strpno spremljamo razvoj mladih, kar se bo tozdu gotovo obrestovalo. Tudi letos imamo že 15 pripravnikov v proizvodnji, pričakujemo pa jih še dvajset, torej gre za občutno število tistih, ki se vpeljujejo v delo in ki bodo svoje rezultate lahko pokazali sčasoma.«

— Kakšen pa je položaj Delt v vašem prostoru?

»Prav to je boleče. Vedno nas izpostavljajo kot delovni vzor, ob pregledu osebnih dohodkov pa smo skoraj praviloma na repu. Tudi naše dvoizemsko delo in težave s prevozi ob sobotnih popoldnevih je vprašljivo. Ker ni prevozov (samo na prvo soboto v mesecu so zagotovljeni prevozi tudi za drugo izmeno), delamo, razen poleti, vse sobote v mesecu, s tem da je sobotno delo le dopoldne. Predvsem pa je boleča razlika med poučevanjem Delt kot delovnega vzora in višino OD.«

— Letos je Delta na vrsti za ureditev klime naprav v proizvodnji. Imate še kakšne druge načrte pri investicijah?

»To je naša osrednja investicija, ki jo bo nujno izpeljati, saj jo že nekaj časa odlašamo, končno pa gre tudi za pogoje za delo pri rešitvi prezračevanja. Imeli smo nekaj potreb tudi pri strojni opre-
mi, pa

se bojim, da zaradi premajhnega denarja ne bo moč nabaviti vsega, kar smo naročili. Veseli pa bomo, če bomo uspeli urediti klimatske naprave. Upam, da bo ta pridobitev zadovoljila čimveč naših delavk, saj vemo, da smo še kako različni in da nobena rešitev ne zadosti prav vseh.«

Lani je Delta načela precej vprašanj in dala veliko predlogov. Zato jim zaželimo, da bi se načete relacije uredile in da bi bil končno tudi finančni rezultat tozda adekvaten vloženemu delu in doseženim rezultatom.

temenica: zadržati doseženo

Načrti Temenice za leto 1987 so jasni: zadržati to, kar smo uspeli doseči lani in še leto nazaj. Kako? Franci Junc, ki vodi proizvodnjo in skrbi za opravila direktorja, pravi, da so z gradnjo in posodobitvijo prostorov dobili nov polet, kar pri razpoloženju in pripravljenosti za delo gotovo veliko pomeni. Investicija bo letos zaključena, načrti pa seveda segajo še dlje, toda o teh morda prihodnje leto.

Med novostmi, na katere močno računajo pri dosegu dosedanjih rezultatov in morda celo presegu teh, je nabava desetih strojev. Gre za navadne Necchijske stroje, lani pa so že nabavili nekaj specialk in prešo. Nadaljevali bodo z delom za izvoz, in tudi tu pravijo, da so se že navadili na zahtevne modele in da ne pričakujejo lažjega dela, ne za izvoz in ne za domači trg. Tudi s slabo kvaliteto osnovnega materiala se je treba sprijazniti, saj nič ne kaže na boljše stanje. Nujno pa se je pripraviti na zahtevnejše naloge in na več dela iz tega naslova.

In sodelovanje v tozdu, odnosi, delo družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja? Da bi

Mojca Mohar, tehnologinja v tozdu Ločna, in Jože Tekstor, direktor tozda v njihovi proizvodnji.

bilo vsaj tako, kot je bilo doslej, pravijo v Temenici in to velja tudi za sodelovanje s Commercom in DSSS.

Skratka, Temenica si želi obdržati težko pridobljeno pozicijo. Vztrajali bodo na 100-odstotnem doseganju plana, čeprav vedo, da bo treba za ta cilj veliko naporov, moči in delovnega poleta.

ločna: zvišati produktivnost

Direktor tozda Ločna, Jože Tekstor, pravi, da je njihova osrednja naloga za leto 1987 dvigniti produktivnost za odstotek do odstotka in pol. Plan za to nič lahko nalogo je narejen (predstavili smo ga v zadnji številki glasila lani) in dosledno ga žele izvajati.

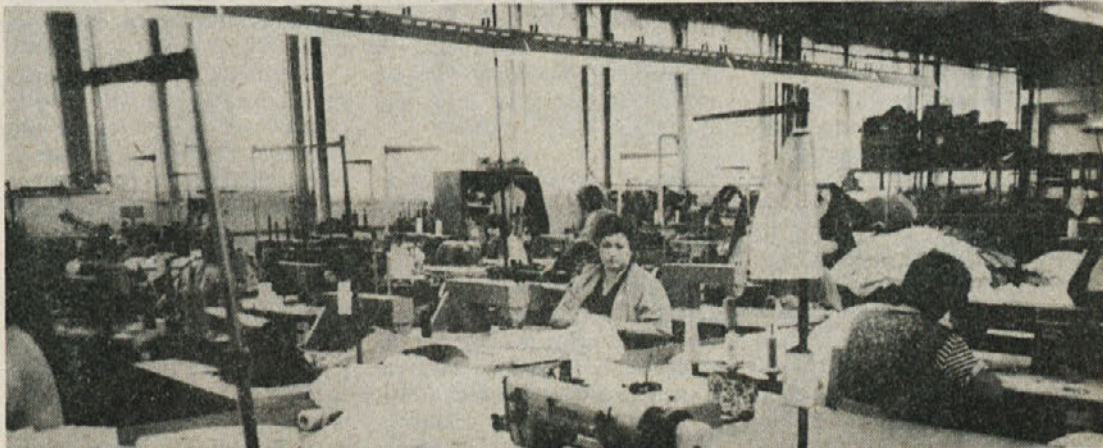
Vse pa se začne pri človeku, pri kadrih. Ločna ima sicer polno število zaposlenih, žele pa si ustvariti še nujno rezervo

za pokrivanje fluktuacije. Potrebovali bi še deset delavk, uspelo pa jim je dobiti le dve. Skozi celo leto si bodo prizadevali za dodatno zaposlovanje, kjer je možnost tudi usposabljanja. Stalna naloga na kadrovske področju je tudi funkcionalno usposabljanje že zaposlenih, predvsem organizatorjev dela, vzdrževalcev, tehničnega osebja sploh.

Na področju strojne opremljenosti se tudi Ločna nič več ne pritožuje. Letos imajo v planu nabavo le nekaj specialk, ki bodo nadomestile že iztrošene stroje.

Tudi letos bo Ločna namenila izvozu kar 75 odstotkov svojih proizvodnih kapacitet. Sodelovali bodo z že znanimi tujimi partnerji, za katere pravijo, da jim delo dobro pripravijo in da so s sodelovanjem zadovoljni. Končno dosegajo pri delu za izvoz tudi boljše delovne rezultate kot za domači trg.

Skratka, v Ločni se letošnje leto ne boje. Pripravili so dobre strokovne podlage za delo, za izboljšanje tega, in upajo, da jim bo zastavljeno uspelo tudi realizirati.

Temenica sredi dela.

Pri malici v ljubljanskem delu Laboda.

Tomislav Mihelič: »Pred nami je težko obdobje. Predvsem izhajam ob tej trditvi iz dejstva, da je kolektiv Tip-topa dokaj star in da se bo do leta 1990 upokojilo približno 40 naših delavcev. S štipendijsko politiko bomo komaj lovili pokrivanje teh odhodov. Vemo pa, da je fluktuacija v Ljubljani tudi sicer dokaj močna, saj je izbire več kot kje drugje. Seveda pa je tu še vprašanje produktivnosti, saj mlad človek potrebuje določen čas za polno vključitev v delo. Da pa pogled naprej le ne bi bil tako temen, moram reči, da bomo skušali z boljšo organizacijo dela peljati to našo barko uspešno naprej.

Organizacija dela je širok pojem, znotraj katerega je vrsta nalog, pristopov, obveznosti. Poudaril bi nujnost tekočih, kvalitetnih informacij in podatkov, ki bi ob vsakem času nudili vsem organizatorjem dela pogled, kje smo s proizvodnimi obveznostmi, kolikšna je realizacija, kolikšna nedovršena proizvodnja. V našem tozdu skušamo prav ta čas vpeljati razpredelnico oziroma tabelo, ki bo zamenjala dosedanje vpisovanje proizvodnje v zvezke posameznih brigadirjev. Ta skupni zbirnik dnevnih podatkov bo vsem v informacijo, kako delati, kje smo. Poleg tega tudi menim, da bi morali imeti še več znanja vsi delavci, od šivilje I naprej — znanja v smislu stroke in organizacije dela. Med pogoji za dobro delo pa je seveda tudi strojna opremljenost. Letos smo dali potrebo po štirih specializiranih strojih, ki jih potrebujemo kot nadomestilo za stare in odslužene. V oddelku po meri bi želeli dobiti električne škarje za krojilce malih serij.

Nekaj investicij pa velja tudi vzdrževanju stavbe, ki jo že dve leti po malem moderniziramo. Zelo se pozna, da celih 20 let nismo vlagali v stavbo, zato so potrebe velike, skušali pa bomo postoriti tisto najnujnejše, da ne bi prišlo zaradi odlašanja do škode. Delno bo tu zajeta streha, delno beljenje, pa morda olepšanje naših WC, kar bomo delali skupaj s tozdom Commerce. Vse bolj se kaže tudi nujnost prenove vodovodne inštalacije, pa še kaj se lahko sproti pojavi. Kot rečeno, se bomo skušali racionalno in gospodarno obnašati znotraj zneska, ki je na razpolago.

Ko pa že gledamo na leto naprej, je to primeren trenutek tudi za pohvalo. Dolgo smo namreč tarnali, da imamo premajhne, preveč drobljene delovne naloge, zadnje čase pa smo na tem področju zares lahko zadovoljni.

Tudi rezultati so sedaj, ko dobivamo bolj preštudirane in večje delovne naloge v proizvodnjo, boljši. To velja za domači trg, vendar tudi v sodelovanju z Jobisom že dolgo nismo imeli tako majhnih težav kot lani. Pripombe veljajo le še za kvaliteto materiala, tu pa so naše možnosti vpliva že skoraj neznatne.

Tako se stvari premikajo v pozitivnem smislu in mislim, da se bodo tudi v bodoče, čeprav pravimo, da so pred nami težki časi. Obrniti moramo naš način razmišljanja, se bolj prožno prilagajati novemu času, novim zahtevam, pa bo šlo. Toliko za naš tozd, za raven delovne organizacije pa bi dodal le, da bi se morali v nekaterih pojmovanjih poenotiti, saj bomo le tako primerljivi med seboj.

libna: pred nami je veliko nalog

Direktor tozda Libne, **Edo Komočar**, je odgovore na nekaj vprašanj o pogledu tega tozda na leto pred nami strnil v tale zapis:

»Glede na plan za leto 1987 je kadrovska zasedenost zadovoljiva, čeprav smo trenutno za 5 delavk pod planom (282 delavcev narekuje plan, nas pa je 277). Če dlje časa čutimo v naši občini in v posavski regiji pomanjkanje kadra, kakršnega potrebuje naša proizvodnja — konfektionarjev in delavcev s končano osnovno šolo za priučevanje. Zasedenost po strokovni izobrazbi ni zadovoljiva, medtem ko po zahtevani izobrazbi in sistematizaciji delovnih mest zadovoljuje, kar pa je izključno rezultat večjega števila naših delavk z daljšimi delovnimi izkušnjami. To pa nam narekuje, da moramo v letošnjem letu brez odlašanja začeti s pripravo programa za priznanje interne kvalifikacije in na osnovi tega izdati delavkam ustrezna potrdila.

Štipendijska politika v našem tozdu, menimo, je dokaj dobro urejena ter usklajena z letnim in srednjeročnim planom delovne organizacije in tozda. Poudariti moram, da imamo sedaj 38 štipendistov, ki bodo do leta 1990 sklenili delovno razmerje. Po stopnji pa je slika takale: na 4. stopnji izobraževanja imamo 28 štipendistov, na 5. sedem in na 6. stopnji imamo tri štipendiste. Štipendijsko politiko bomo z enako vnašo nadaljevali tudi v bodoče, še posebno za 4. stopnjo izobrazbe, seveda pa v skladu s sprejetimi plani razvoja. Poudariti tudi velja, da v tem trenutku dajemo mesečno prek 140 starih milijonov dinarjev za izplačilo štipendij, kar samo potrjuje našo usmerjenost na tem področju.

Glede strojne opremljenosti se ne moremo in ne smemo pritoževati. V glavnem smo sodobno in dobro opremljeni, manjše praznine pa bomo izpopolnili z novimi stroji v letošnjem letu.

Narava dela v naši proizvodnji narekuje, da bomo še naprej pravilno izkoriščali vse potencialne — od strojne opremljenosti, vgrajenih postopkov dela, predvsem pa pospeševali znanje in voljo do dela. Še bolj bomo morali motivirati kvaliteto in še bolj razvijati čut odgovornosti do izpolnjevanja zastavljenih rokov. Tu je še posebej izpostavljeno znano in v praksi že velikokrat potrjeno pravilo: nagraditi tistega, ki je boljši, prizadevniji in doslednejši pri opravljanju svojih obveznosti, bodisi

Na eni od sej delavskega sveta tozda Libna.

na individualnem ali pa tudi kolektivnem področju. Možnosti se kažejo tudi primerjalno na posamezni tozda znotraj delovne organizacije, vendar z doslednimi, boljšimi in objektivnejšimi merili.

Če sedaj pogledamo še povezo in oceno Libne v prostoru, torej v občini in v regiji, je ocena gotovo bolj v domeni odgovornih izven tozda. Ne glede na to pa lahko trdim, da je naš tozda eden izmed vidnejših tako po številu zaposlenih (predvsem žensk) in ima iz različnih naslovov v naši občini svojo trdno mesto. Tako tudi pri rezultatih našega dela in, ne nazadnje, pri vključevanju naših zaposlenih v življenje izven tozda. Lepo je, ker cenijo naš tozda po dobrem in poštenem delu, manj razveseljivo pa je dejstvo, da se nikakor ne moremo odcepiti od repa osebnih dohodkov, čeprav je v zadnjem času tudi občuten pozitiven premik.

V letu 1987 želim delavcem Libne še nadaljnjih uspehov in predvsem dobrega zdravja. Želim, da bi tvorno sodelovali na vseh relacijah izven tozda ter da bi imeli polne roke dela.

zala: lansko leto se ne sme ponoviti

Želja Zale in cilj, ki so si ga postavili za leto, je, da se preteklo leto ne bi več ponovilo. Srečevali so se z velikimi težavami, pogojenimi z organizacijskimi in kadrovskimi vprašanji. Letos, pravi direktorica Albina Tušar, bodo posvetili naj-

več pozornosti organizaciji dela in izboljšanju delovnih razmer, kar je prvi pogoj za dvig produktivnosti. To pa je njihov osnovni cilj. Kako ga bodo skušali doseči?

»Delo bomo morali znotraj tozda bolj preudarno organizirati, velik delež za doseg tega našega cilja pa je tudi na lansiranju naše proizvodnje, torej je to v rokah tozda Commerce. Seveda se moramo prilagajati tržišču in izdelke, ki so na trgu najbolj iskani, bomo pač delali v naših proizvodnjah, toda prestroga specializacija Zale v lahke materiale bi pomenila za naš tozda veliko breme. Navajeni smo težkih tkanin, temu pa je prilagojena tudi naša strojna opremljenost. Zato upamo, da bomo delali letos več izdelkov iz težjih, kot iz lahkih tkanin.«

— Ali ste kadrovsko sedaj dobro »pokriti«, saj vemo, da vam je skozi celo lansko leto odhajalo precej delavk v druge delovne organizacije?

Trenutno imamo le tri delavke premalo glede na sedanji plan zaposlenih v Zali. Konec šolskega leta pričakujemo nekaj štipendistk, pa še sproti bomo zaposlovali. Tako bomo končno imeli

polno število delavk in tudi nekaj rezerve si bomo ustvarili. Poleg tega pričakujemo sčasoma tudi izboljšanje izobrazbene strukture, saj prihajajo šolana dekleta, pa tudi naš oddelek izobraževanja ob delu prihaja v drugi letnik.«

— Torej se stvari lespreminjajo na bolje. Prijetno je tudi spoznanje, da je zagotovljen kader tudi za naprej, saj ima Zala kar 24 štipendistov. Kaj pa strojna opremljenost, ste zadovoljni?

— Na tem področju se ne bi smeli pritoževati. Že lani smo dobili precej specialk, letos pa pričakujemo še nekaj novih strojev, med katerimi je za nas najpomembnejša fiksna preša. Stara je preobremenjena in tako moramo občasno delati tudi v treh izmenah.«

— Letos pričakuje Zala začetek že nekaj let zastavljenih del za dozidavo prostora za likalnico...

— »Pogoji za delo v sedanji likalnici so zares nemogoči in izpehljava te investicije je več kot nujna. Končno bo tudi to pripomoglo k večji produktivnosti in tudi k večji kvaliteti našega dela. Ob tem naj le še dodam, da bomo letos tudi v Zali začeli spremljati kvaliteto po

predlaganem sistemu, ki ga je vpe-ljala Delta.«

— Kakšne naloge se si pa zadali glede ostalega življenja in dela v Zali, recimo na področju družbenega standarda, obveščanja ipd?

— »Obveščanje poteka po nekaj tirnicah, samoupravne informacije in informacije z ravni delovne organizacije bomo še naprej posredovali po razglasni postaji, nova pa je tabla v naši proizvodnji, na kateri je do 9 ure zjutraj vpisan rezultat preteklega dne. Strokovni kolegiji bodo tudi v bodoče ob ponedeljkih, od tu pa gredo informacije o produktivnosti in delovnih obveznostih sploh do slehernega delavca. Zavedamo se, da je nujno zagotoviti kvaliteten vpogled v stanje tozda in delovne organizacije, kar je lahko močan stimulan za delo. Sicer pa bomo še naprej spodbujali športno dejavnost v tozdu. Ta je nujna zaradi narave našega dela in za zbližanje delavk.«

— Torej gledate v leto 1987 precej optimistično.

— »Ja, dokaj optimistično, bomo se le prehudih obratov v lahke materiale, sicer pa upamo na vse najboljše.«

Zala ima 24 štipendistov, mladi pa se ob proizvodnem delu in počitniški praksi pripravljajo za poklic.

bucike

Nāše bucike se ponovno vračajo k delegatskemu sistemu in vlogi ter nalogi delegatov. Tokrat se naslanjamo na analizo prisotnosti članov posameznih delegacij sisov in zbora združenega dela na posameznih sejah, analiza pa velja za novomeški del Laboda za lansko leto.

Slika je kaj pisana. Ene same seje so se udeležili vsi delegati (seje delegacije zbora združenega dela v DSSS). Na žalost je veliko primerov, ko se delegati niso udeležili niti ene seje. Ne bomo preverjali, ali so bili na datume, ko so bile te seje, službeno odsotni ali kako drugače zadržani. Gotovo ne gre v vseh primerih za popolno ignoriranje delegatskega dela, prav tako gotovo pa so med njimi primeri, ko posameznik »pozabi«, da je delegat ali se na to funkcijo enostavno »požvižga«. Naj bo tako ali drugače, dejstvo je, da se kar 17 delegatov iz posameznih delegacij ni udeležilo niti ene seje. Kar 13 od teh ni nikoli opravičilo odsotnosti. Med omenjenimi 17 delegati jih je devet iz tozda Commerce, po štirje pa iz DSSS in Ločne.

Če smo sprejeli kandidaturu za delegata v posamezni delegaciji ali kjerkoli drugje, smo dolžni to nalogo tudi opravljati. Dvolično je sprejemati zadolžitve in potem te naloge mimograde pozabiti ali jih podcenjevati. Izgovori o naravi dela, ki ne dopušča odsotnosti z delovnega mesta, so potem, ko smo funkcijo že sprejeli, nesprejemljivi. Sicer pa je tako izgovarjanje tudi nasploh vprašljivo. Delavec samoupravljalec ne sme in ne more živeti mimo vseh ostalih tokov, dogajanj, samo zase in za svojo stroko. Zato izgovori samo izostrijo sliko nespoštovanja tega dela ali nezrelosti posameznika.

Vendar pa je treba hkrati tudi reči, da omenjena analiza prikaže le prisotnost oziroma odsotnost na sejah delegacij, kar pa še ne pomeni aktivnosti oziroma neaktivnosti. Res je tudi, da stalna neudeležba, sploh pa, če je še neopravičena, kaže tudi na nezainteresiranost, torej je eden ključnih pokazateljev za neaktivnost.

Zato pričakujemo še kakšno analizo ali oceno delegatskega dela, ki bo osvetlila prizadevanja delegatov, njihov vsebinski, kreativni prispevek.

L. J.

ponujeni obliki šolanja

Z več znanja bomo dosegali tudi boljše rezultate. Vendar pa se je treba za znanje tudi močno potruditi. Kako torej motivirati delavce Laboda za izobraževanje? Naša služba se trudi organizirati tistim med nami, ki čutijo v sebi sposobnosti in moči za nadaljnji študij, tako obliko šolanja, ki bi omogočila čim enotnejši pristop k šolanju.

V letošnjem letu ponovno organiziramo izobraževanje ob delu, in to na 5. in 6. stopnji. V prvem primeru — izobraževanje za konfekcijskega tehnika in modelarja — je izvajalec šolanja srednja tekstilna šola iz Maribora, s katero smo uspešno sodelovali že ob lani končanem izobraževanju, šolanje pa je organizirano v Novem mestu, in sicer na DEŠ. V oddelek je vključenih 14 slušateljev iz Novoteksa, iz našega tozda Libna so štirje slušatelji, iz Temenice pet, dva iz Tip-topa, sedem iz tozda Ločna, trije iz Commerca in tudi iz DO Beti sta dva slušatelja. Za oddelek izobraževanja ob delu bo

matična šola pridobila verifikacijo.

Ker pa nam primanjkuje tudi kadra za višjo strokovno izobrazbo, smo v Labodu dali pobudo za organizacijo študija na 6. stopnji, to je inženir konfekcijske tehnologije. Tudi tu je bil odziv velik, saj je iz Novoteksa 14 kandidatov, iz Beti 12, iz Kometa 2 kandidata, enako iz Laboda pa Ločne in Libne, iz Tip-topa 1 in iz Commerca 3 kandidati. Šolanje bo organizirano v sodelovanju z mariborsko tehnično fakulteto. Za kandidate je organiziran pripravljalni kurs iz predmetov matematika, fizika in kemija. Ti predmeti so podlaga za vpis v 1. letnik, hkrati pa je ta kurs priložnost za preverjanje lastnega znanja in sposobnosti. V septembru letos se bodo kandidati vključili v 1. letnik šolanja, ki bo potekalo po predmetniku za inženirja konfekcijske tehnologije. Šolanje bo aktivno trajalo do pet let.

Vsem, ki so se odločili za šolanje bodisi na 5. ali 6. stopnji, želimo veliko uspehov in zadovoljstva pri pridobivanju novih znanj.

TATJANA MAREŠIČ

Ob novoletni pogostitvi so si naši upokoјenci z veseljem ogledali tudi proizvodnjo Ločne. Pravijo, da se vedno radi vrnejo med delo, kjer so si prislužili tudi upokoјitev.

»Na napake tozde sproti opozarjamo, ti pa v večini opozorila tudi upoštevajo,« pravi kontrolorka za program srjce in bluz, Tina Žlogar. Pravi pa tudi, da je ob koncu meseca čutiti večje prizadevanje za normo, kar gre, na žalost, često na račun kvalitete...

obiskali smo DTR

Želja po znanju in nenehnem izpopolnjevanju znanja nas je tudi tokrat navedla k obisku sorodne delovne organizacije. Visoka modnost, zahtevnost modelov in materialov nam dostikrat povzročata težave v proizvodnji. Zato nas je toliko bolj razveselila možnost ogledati si proizvodnjo tozda v Garešnici, ki je poleg tozda Libna tudi Erfin partner.

Prvi vtisi pričajo o skrbni kolektivi za dobro in prijetno počutje delavcev. Poleg rovo zgrajenega objekta, ki ga obkrožajo skrbno urejene zelenice, tudi notranost priča, da tu domuje red, čistoča in disciplina. Pohvalijo se lahko z izredno kvalitetnimi prezračevalnimi napravami, ki zagotavljajo poleti in pozimi enake temperature. To pa vsekakor ugodno vpliva na delovne učinke.

Glavna karakteristika, ki se v celoti razlikuje od naše: cikel proizvodnje je kratek, kar pogojuje tudi nekatere drugačne organizacijske prijeme. Proizvodnja pote-

ka brez delovnih mest sortirk, kajti servirke plasirajo v proizvodnjo kar cele svežnje. Vsaka brigada šivalnice ima svojo krojilnico in likalnico, s katerima tvori eno organizacijsko enoto. Z vso odgovornostjo skrbijo za kvaliteto svojih izdelkov, vsa popravila opravijo izven delovnega časa.

Kolektiv, ki deluje v sklopu DO DTR iz Zagreba, odlikujejo dobri rezultati in visoka produktivnost. V sistemu nagrajevanja so skušali maksimalno motivirati posameznike. Osební dohodek je poleg individualnega prizadevanja odvisen tudi od uspeha cele brigade. (S tem dosežejo, da delavke med sabo vplivajo na sodelovke s slabšimi učinki, kajti če brigada ne izpolni plana, tudi visok rezultat posameznim ne pride do veljave.) Pri redu in disciplini so šli tako daleč, da je delavkam, ki ne dosegajo 100% norme, prepovedano koriščenje odmorov za kajenje.

Direktor in vodja proizvodnje tozda Garešnica sta se prijazno odzvala in skušala čim bolj slikovito odgovoriti na naša vprašanja, ki so izvenela kot lasten odsev: enaka dela, enake težave, ki jih povzročajo vse večja zahtevnost trga, borba za obstanek, spoznanje, da nimamo časa za tarnanje, da nas bo le delo in opiranje na lastne moči in zmogljivosti reševalo in obdržalo na gladini domačega in svetovnega trga.

DTR smo si konec lanskega leta ogledali brigadirji in tehnično osebje našega tozda. Obisk DTR nam pomeni veliko, je pa tudi zelo učinkovita oblika našega funkcionalnega izobraževanja.

IRENA STRGAR tozd Libna

nove višine pokojnin

Sklepi, ki jih je sprejela skupščina pokojninskega in invalidskega zavarovanja in so začeli veljati 1. 1. 1987

Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je zasedala decembra 1986 in je na svoji seji sprejela naslednje sklepe, ki so stopili v veljavo 1. 1. 1987:

— SKLEPO O AKONTATIVNI USKLADITVI POKOJNIN:

uskladijo se starostne, invalidske in družinske pokojnine glede na porast nominalnih osebnih dohodkov v letu 1986, tako da se povečajo za 9%, s tem povečanjem znaša skupno povečanje usklajenih pokojnin od 1. 1. 1986 za 107,29%.

stopnja	tel. okv. v %	znesek din
1	100	12.480
2	90	11.232
3	80	9.984
4	70	8.736
5	60	7.488
6	50	6.240
7	40	4.992
8	30	3.744

b) Glede na ugotovljeno stopnjo telesne okvare, ki je posledica bolezni ali poškodb izven dela,

— SKLEP O NAJNIŽJI IN NAJVIŠJI POKOJNINSKI OSNOVI:

najnižja pokojninska osnova začasno znaša 84.140,84, najvišja pokojninska osnova začasno znaša 398.795,27 din.

— SKLEP O ZAČASNI NAJNIŽJI POKOJNINI ZA POLNO POKOJNINSKO DOBO:

najnižja začasna pokojnina za polno pokojninsko dobo znaša 71.519,71 din.

— SKLEP O ZAČASNI VIŠINI STAROSTNE POKOJNINE KMETOV V LETU 1987:

starostna ali družinska pokojnina po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov znaša od 1. 1. 1987 začasno 35.760 din.

— SKLEPO VIŠIN DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO:

a) dodatek za pomoč in postrežbo starostnim, invalidskim in družinskim upokojencem, ki jim je neogibno potrebna stalna pomoč in postrežba drugega za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb (zavarovancem in upokojencem ki so slepi ali nepokretni z omejeno možnostjo premikanja najmanj za 70% oziroma kot upokojenci slepe osebe), znaša 47.677 din na mesec,

b) dodatek za pomoč in postrežbo starostnim, invalidskim in družinskim upokojencem, ki jim je neogibno potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje večine življenjskih potreb, znaša 23.838 din na mesec. Upravičencem do dodatka za pomoč in postrežbo se izplača tudi razlika za nazaj od 1. 1. 1986 oziroma od poznejšega datuma v letu 1986, ko je bil upravičen do te vrste pomoči.

— SKLEP O ZAČASNI VIŠINI DENARNIH NADOMESTIL ZA TELESNO OKVARO:

zneski denarnih nadomestil se uskladijo za 108%, to je za ocenjeni odstotek porasta poprečnih nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike v letu 1986 v primerjavi z letom poprej.

a) Glede na ugotovljeno stopnjo telesne okvare, ki je posledica poškodb pri delu ali poklicne bolezni, znašajo začasni zneski denarnih nadomestil za telesno okvaro:

stopnja	tel. okv. v %	znesek din
1	100	12.480
2	90	11.232
3	80	9.984
4	70	8.736
5	60	7.488
6	50	6.240
7	40	4.992
8	30	3.744

znašajo novi začasni zneski denarnih nadomestil 70% iz prejšnje tabele, in sicer:

stopnja	tel. okv. v%	znesek din
1	100	8.736
2	90	7.862
3	80	6.989
4	70	6.115
5	60	5.242
6	50	4.368
7	40	3.494
8	30	2.621

— SKLEPOAKONTATIVNI USKLADITVI PREŽIVNIN PO ZAKONU O PREŽIVNINSKEM VARSTVU KMETOV:

znesek mesečne preživnine po zakonu o preživninskem varstvu kmetov se s 1. 1. 1987 uskladi tako, da se poveča za 9%, upravičencu pa se izplača tudi razlika za nazaj.

— UGOTOVITVENI SKLEP O STOPNJAH PRISPEVKOV ZA FINANCIRANJE SPIZ V SRS:

Zavezanci obračunavajo in plačujejo prispevke v času od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1987 po naslednjih stopnjah:

a) prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz (bruto) osebnega dohodka zavarovancev po stopnji 13,7%,

b) prispevek za nesreče pri delu in poklicne bolezni zavarovancev iz dohodka temeljne in druge organizacije združenega dela in delovne skupnosti po stopnji 6,2% od osnove (bruto) osebnega dohodka zavarovancev za polni delovni čas od polnega delovnega časa, krajši delovni čas od polnega delovnega časa in za delo preko polnega delovnega časa (prej 3,6%),

c) prispevek za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem, iz dohodka temeljne organizacije in druge OZD in delovne skupnosti po stopnjah:

— za povečanje od 12 na 14 mesecev po stopnji 3,5%,

— za povečanje od 12 na 15 mesecev po stopnji 5,2%,

— za povečanje od 12 na 16 mesecev po stopnji 7,0%,

— za povečanje od 12 na 17 mesecev po stopnji 8,8%,

— za povečanje od 12 na 18 mesecev po stopnji 10,5%.

— SAMOUPRAVNI SPORAZUM O USKLAJEVANJU PLANOV SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBSTVA V SR SLOVENIJI ZA OBDOBJE 1986—90:

S tem sporazumom se določa uredništvu nalog s področja socialnega skrbstva v obdobju 1986—90 in hkrati usklajuje srednjeročne planske dokumente, ki temeljijo na skupno dogovorjenih ciljih, usmeritvah in osnovah.

Na podlagi tega sporazuma bodo zagotovljene upravičnim občanom naslednje vrste pomoči:

— denarna pomoč kot edini vir preživljanja,

— denarna pomoč kot dopolnilni vir preživljanja,

— plačila oziroma doplačila oskrbnih stroškov oskrbovancev v splošnih in posebnih socialnih zavodih do višine edinega oziroma dopolnilnega vira preživljanja.

Zbrala: BRIGITA ŠULC

vloga družine

Vloga družine se skozi čas spreminja. Kako ekonomska in družbena kriza vplivata na to, je skušal pojasniti seminar na temo Aktualni vidiki spreminjanja družine. Prerez sorodstvenih vezi in oblike tervsebine družineskozičas in v različnih družbenih ureditvah je pokazal, da se te vsebine spreminjajo s statusom (različne so v srednjem sloju, v delavskih krogih) pa tudi s stopnjo blaginje, v kateri je posamezna družba. Vendar bi bilo prenašlo zaključiti, da je v bogatih družbah avtomatsko več humanosti, več možnosti za srečno družinsko življenje. Je pa, na primer, več nuklearnih družin. To so družine, ki živijo same zase, brez trdnih sorodstvenih vezi, ker te vezi, recimo, niso več toliko »potrebne«. Pri nas, na primer, še zelo negujemo sorodstvo. Večina tistih, ki imajo svoj dom, so v anketi povedali, da jim je finančno in materialno pomagalo sorodstvo (94%). Prav tako je veliko skupnih gospodinjstev. Pa ne le tam, kjer je stanovanjska stiska, ampak tudi sicer. Saj je ceneje kuhati za več ljudi skupaj. Torej se v krizi sorodniki bolj povezujejo.

In družina? V kriznih časih pomeni varnost, pomeni osnovni vzvod za osebno pa tudi siceršnje zadovoljstvo. Tu so spodbude za otroke, šolanje, poklicno kariero. Vse več je delitve dela med moškim in žensko v naših družinah, manj pa delajo doma otroci. Ti so še kako zaposleni, vendar z različnimi aktivnostmi, ne pa tudi z gospodinjstvom.

Pri nas porabimo za gospodinjstvo okoli 29 ur tedensko. Prav toliko na Madžarskem, 28 ur na Finskem, 34 na Norveškem, na

Poljskem od 28 do 30 ur, na Švedskem pa več kot 20 ur. 30 odstotkov prebivalstva, 20% (predvsem zakonca brez otrok) — 20 ur in 10% (posamezniki) 10 ur tedensko. Po teh podatkih je sklepati, da ne glede na opremljenost gospodinjstev porabimo v Evropi približno enako število ur za ta dela. Gotovo pa so razlike v naporih, saj vemo, da so nekatere od navedenih držav zelo bogate, torej prinaša višji standard tudi modernizirana in sodobno opremljena gospodinjstva.

Tudi ekonomsko dobivata družina in gospodinjstvo drugačno vlogo, kot so jo imela v preteklosti.

Izračunano ekonomsko vrednost dobiva tudi samo gospodinjstvo delo. Včasih jo je sicer tudi že pri nas imelo, vendar ker so bile »služkinje« iz nižjih slojev, je bilo to delo podcenjeno. Danes pa so servisi za gospodinjstva dela, ki vsako »operacijo« posebej ovrednotijo, in tako dobiva tudi delo doma in delo »zastoj« svoje izračune. Pri tem ne gre za majhne zneske.

Švedi so na primer izračunali, da predstavlja skrb za najmlajše v njihovem skupnem narodnem bogastvu kar 17%. Tu je skrb za otroke do treh let, ki naj bi bili po priporočilih strokovnjakov v domači oskrbi. Kaj šele, če bi k temu dodali še skrb za starejše onemogle osebe, pa še kaj, kar je na skrb družine ali bolje rečeno ženske.

Pri nas takih izračunov še ni. Vendar že površen pogled na našo družino pove, da je zelo obremenjena in da še vedno nosi največje breme ženska. Na njej je pretežna skrb za hrano, dom, za otroke, čisto še za ostarele ali bolne sorodnike.

In če vemo, da je odstotek zaposlenih žensk v Jugoslaviji zelo visok, sploh pa v Sloveniji, vemo, da so naše ženske več kot obremenjene. Tudi številni podatki, ki jih v naši družbi spremljamo kot zelo uspešne, znajo biti dvorezni. So primeri, ko je družbena skrb samo prenešana v družino (že omenjena nega otrok, starejših bolnih oseb, saj pravimo, da se zaradi ležalnine doma v bolnišnicah manjša, zamočimo pa podatek, da je zato skrb za te ljudi v družinah toliko večja).

VABIM TE

V SOBOTO, 20. DECEMBRA 1986, OB 10. URI V LABOD — TOVARNO OBLACIL TOZD TIP-TOP LJUBLJANA, MAŠERA SPASIČEVA 8
SKUPAJ SI BOMO OGLEDALI PRIREDITEV, POKRAMLJALI MED SEBOJ IN SE POVESELILI OB PRIHODU DEDKA MRAZA.
ZATE IMA DEDEK MRAZ TUDI DARILLO, KI GA Z VESELJEM PRIČAKUJEŠ
VAMICA IN OČKA PA TI BOSTA POKAZALA SPREVED DEDKA MRAZA PO LJUBLJANSKIH ULICAH

dedek mraz v Tip-topu

Novoletno rajanje, naglica, nakupovanje, pričakovanje... je za nami. Smo že sredi dela in vse to je pozabljeno. Najmlajšim pagotovo še prijetno gori spominček na dedka Mraza. V Tip-topu so pripravili, kot smo poročali že pred dogodkom, veliko presenečenje. Med najmlajše je prišel dedek Mraz in razdelil darila. Otroci se ga niso bali, saj so pogumno recitirali, uganjevali, kramljali s svojim najljubšim gostom. Mamice, ki so v velikem številu pripeljale svoje otroke na prireditev, so povedale, kako vestno so se pripravljali za nastop pred dedkom Mrazom. Ta pa ni prišel sam. S seboj je pripeljal tudi tovarišico Jano Stržinar, študentko etnologije, ki je s svojo domiselno sceno in lastno izdelanimi lutkami pričarala prijetno zgodbo z naslovom Iščemo novo leto.

Tokrat je prvič prišel dedek Mraz med otroke delavcev Tip-topa in enote Commerce v Ljubljani. Prireditev je zahtevala veliko priprav, tako da so, kot pravi poslovna sekretarka, Milena Gašperšič, ustanovili kar majhen pripravljalni štab. Vsak je po svojih močeh pomagal, da je bil prostor bogato okrašen, da je vsak otrok dobil razkošno vabilo, da je bilo vse tako, kot mora biti.

Zato pa bo ostal spomin na letošnje novo leto v Tip-topu še dolgo živ in lep.

Morali bi se vprašati, kaj šole dajo. Ogromno šolskega dela in skrbi ostaja na družini. Pa še bi lahko naštevati.

Torej, vloga družine je velika in pomembna. V težjih časih družina ni samo zavetje za vse njene člane, ampak je tudi blažilec družbenih anomalij. V njej vzpostavljamo ravnotežje med željenim in možnim. Zato bi veljalo tudi v delovnih organizacijah bolj upoštevati družino, računati na gibanja v družini, kar se vsekakor odraža tudi na delu v delovni organizaciji.

TIP-TOP

naš pogovor: štefka kumer in franci primc

Današnja sogovornika delata v nabavi – oba nabavljata pomožni in še kakšen material – Štefka za program vrhnjih oblačil, Franci za srajce in bluze. To je seveda rečeno zelo na kratko in zelo pavalno, saj zajema nabava pomožnega materiala marsikakšno opravilo, ki si ga še misliti ne bi mogli.

Štefka Kumer se je vrnila v Labod 76. leta. Saj je tudi že pred tem delala v naši delovni organizaciji. Najprej je delala v prodajni službi, sedaj pa, kot rečeno, v nabavi.

— Kakšno je delo pri nabavi pomožnega materiala, kaj vse zajema?

Delo je zelo pestro in živahno. Zajema nabavo od sukancev pa preko vseh pomožnih materialov pri izdelavi naših artiklov, vse do modnih dodatkov, gumbov, pasov, obešalnikov, pa še in še bi lahko naštevali. Sodelujem z vrsto dobaviteljev, od tujih do domačih. To je sodelovanje navzven, veliko stikov pa ima seveda tudi s skladiščem, pa tudi z ustvarjalci modelov, s planerji proizvodnje...

— Kaj vam v zanjem času povzroča največ težav – ali so to roki dobave vseh teh pomožnih materialov, ali morda kvaliteta teh...

Težko je kar opredeliti vzroke težav. Eno z drugim se spleta v vsakdanje težave, ki jih moramo zato, da redno krmimo proizvodnjo, sproti reševati. Res je kvaliteta pomožnega materiala, kot tudi surovin, slabša. Razumljivo, saj tudi naši dobavitelji nimajo kvalitetnih surovin za izdelavo tega, kar naročamo mi. Povsem drugo vprašanje pa so roki. Delamo na kratke roke in bojimo se zaloge. Tako gre vse iz rok v usta in seveda prihaja

do težav. Zgodi se, da pride do zamenjave delovnega naloga, da eden »prehit« drugo, pomožni material pa je naročen za kasnejši datum. Ker imamo dobre odnose z dobavitelji, se da z dodatnimi napori tudi to urediti. Težje je zagotoviti ustrezen panožni material – od gumbov do podloge... pri zamenjavi barv osnovne tkanine ali podobnih vprašanjih.

Včasih je treba na hitro prilagoditi novi barvni paleti tudi ves pomožni material, je pa težko zagotoviti vse od sukanca do podloge, medvlog, gumbov pa še kaj novi barvi. Če že imamo nekaj od tega, je težko zagotoviti vse.

Zgodi se tudi, da imamo že ves pomožni material nabavljen, osnovna tkanina pa je stornirana. V takih primerih seveda ostaja na zalogi marsikaj, kar zna hitro priti iz mode.

— Ali dobite tudi od tistih, ki na primer izdelujejo gume, pasove ipd. tudi na vpogled njihove kolekcije?

Pravilno naj bi jih, vendar ni vedno tako. Z našim tujim partnerjem in z domačimi dobavitelji se tako sproti dogovarjamo pri izbiri posameznih dodatkov pa seveda odloča predvsem kreatorica, mi pa potem izbrano nabavimo v roku, dogovorjenih količinah, barvah ipd. V poteku proizvodnje pride včasih do odstopanj, ki jih rečujemo po svojih najboljših močeh.

— Torej je zares živahno, pa tudi odgovorno v nabavi. Kako pa svoje delo vidi in ocenjuje Franci Primc?

Nabavljam za program srajce in bluze, vendar hkrati skrbim tudi za nabavo embalaže, pisarniške opreme, tudi avtomobilov itd. Vendar je primarna naloga skrb za pomožni material, ki ga potrebuje proizvodnja. Tu je masa stvari – recimo škatle, kartoni, bucike, sponke, metuljčki, vrečke... Na en artikel je treba vse več pomožnega materiala.

— To pa pomeni vse več dela, vse več dobaviteljev...

Vendar se dela ne branimo, čeprav seveda vsak človek prič-

kuje za delo tudi določeno ustrezno plačilo. Zase lahko rečem, da zmorem svoje naloge, saj sem z njimi takorekoč rastle. (Franci je v Labodu več kot 20 let). Težko pa bi bilo poprijeti komu, ki je to delo šele začel opravljati. Saj, kot

rečeno, gre za vrsto opravil za domačo proizvodnjo, za kooperante in za klasični izvoz.

— V zadnjih letih, se je na primer, spremenila vrečka za naše izdelke. Gotovo je odziv kupcev, ki narekujejo prilagajanje tudi opremam izdelka, embalaže ipd. Ali dobivate kaj povratnih informacij o tem?

Uradno sicer nimamo tako spejanih teh tokov, vemo pa seveda za odzive. Vemo, kadar je slaba kvaliteta vrečk, na primer, je prav pri plastičnih masah vse težje zagotoviti primerno kvaliteto. Sicer pa mi nabavimo, kar nam drugi naroče. Odgovornost za spremljanje tega je prej tudi drugje.

— In kje so trenutno največje težave pri nabavi pomožnega materiala za srajce in bluze?

Najizrazitejši problem je pri nabavi ramenskih podložkov. Zelo so modni, imamo pa eno samo tovarno, ki jih izdeluje. Razumljivo je, da jih ne moremo dobiti toliko, kot bi jih želeli, oziroma bi jih morali. To je sedanj problem, z novimi modnimi tokovi se bodo pojavili zopet drugi... Skratka, dela je veliko in tudi prav je tako.

naš časopis je star 13 let

Letos vstopa naše glasilo v 13. leto. Torej je že najstnik ta naš časopis in temu primerno bi bil rad zanimiv, živahen, naškratka. Številka 13. pa ima še nekaj dodatnih karakteristik, ki mu jih je pridjalo ljudsko izročilo – je v dveh skrajnostih – v veliki sreči ali veliki nesreči. Seveda bi si zaželeli, da bi bilo to 13. leto srečno, vendar je treba pri časopisu vedno računati, na to, da vseh bralcev ne bo moč zadovoljiti. Da je časopis vedno pod udarom javnega mnenja, na katerega vpliva vsak bralec. Kolikor bralcev, toliko mnenj, kolikor prispevkov, toliko strinjanj in nestrinjanj. Ni kalupa, po katerem bi človek delal, da bi bilo dobro in prav, da bi zadržal vsaj tisti krog privržencev, ki so bili »za« v zadnji številki.

Nova številka je nekaj čisto drugega... Zopet so tu strinjanja in nestrinjanja, zopet je na preizkušnji. Včasih se veliko dela spoji s srečnim naključjem in številka »rata«, drugič ne, čeprav ni bilo v njo vtkanega nič manj truda.

Nikoli pa nas v celoti ne zadovolji, vedno mu nekaj manjka... Zato s skupnimi močmi prispevajmo svoj delež k našemu časopisu, da bi mu v tem 13. letu manjkalo čim manj, da bi bil čim bolj naš, čim bližje tistemu, kar od njega pričakujemo.

Ljubljanski sejem mode 1987

požel veliko pohval. Razstavljeni modeli so bili v Labodovem stilu: elegantni, modni, kvalitetni. Trikrat dnevno smo imeli modne prikaze, ki jih je povezovala Metka Centrih in ki so vedno zelo odmevni. Svoje izdelke pa smo predstavili tudi na popoldanski in večerni modni reviji.

Za žensko kolekcijo smo prejeli **diplomo**. V vsaki skupini — konfekciji, metraži, pleteninah itd. — sta bila podeljena diploma in zmaj — torej smo bili deležni visokega priznanja.

Revija Jana podeljuje **zlati Jano** najboljši kreatorki, letos so izbrali našo **Jelko Novak**. Gotovo bo imela veliko povedati o tem priznanju in o svojem delu (sodelovala je tudi v strokovni ocenjevalni žiriji za metražo na omenjenem sejmu), zato bomo v naslednji številki objavili pogovor z njo. Zaenkrat pa čestitke za visoko priznanje naši Jelki in ustvarjalcem ženske kolekcije sploh!

S tem pa bera še ni zaključena. Ljubljanski dnevnik nam je podelil **zlati znak**, vezan na leto 1986. Gre za priznanje, ki

ga podeljuje ta časopisna hiša za celovito podobo, med kriteriji pa je tudi ta, da je razstavljene modele kasneje moč najti tudi v naših trgovinah. Letos je Dnevnik pripravil posebno »tekmovanje«. Manekenke so oblačile posamezne delovne organizacije,

bralci pa se bodo odločali, katera od oblek (oblačil) je naj...

Poleg teh vsebin pa je imel sejem tudi komercialno-poslovni namen, saj so v štirih dneh stekli mnogi poslovni pogovori.

tekstilci jugoslavije

Članica zveznega izvršnega sveta Nevenka Neralić-Milivojević je odprla letošnji sejem mode v Ljubljani. V govoru je tudi povedala, da zaposluje jugoslovanska tekstilna industrija v več kot 2000 organizacijah združenega dela nad 600 tisoč delavcev, od tega pa je kar 65 odst. žensk. Delovni rezultati so lepi, čeprav so doseženi na zastareli opremi, saj je je odpisane kar 70 odstotkov. Pomemben pa je tudi delež tekstilne industrije v našem vključevanju v mednarodno trgovino.

Tekstilna in oblačilna industrija ustvarita kar desetino jugoslovanskega izvoza, usnjarska predelovalna industrija pa več kot sedem odstotkov. Od celotnega izvoza konfekcije je kar 71 odst. izdelkov prodanih na konvertibilnih trgih, delež tekstilne in oblačilne industrije v družbenem proizvodu pa je več kot 11 odstotkov.

Na letošnjem ljubljanskem sejmu mode je sodelovalo kar 460 razstavljalcev.

Prvi sejem v letu je sejem mode v Ljubljani. Še tako slabo vreme in težavne poti ne onemogočijo udeležbe in ogleda sejma, saj je letos sodelovalo kar 460 razstavljalcev. Obiskovalci pa so tudi imeli kaj videti. V tej pohvali je tudi delež Laboda. Letos smo pripravili zelo eleganten in okusen razstaveni prostor, ki je

Modne revije na našem razstavnem prostoru so vedno privabile veliko gledalcev. Revijo je povezovala Metka Centrih.

Jelka Novak, kreatorka v programu vrhnjih oblačil, je prejela priznanje ZLATO JANO.

Tudi na ljubljanskem sejmu mode, smo tako kot že lani na beograjskem, sodelovali s Krko, ki je prispevala svoje kozmetične izdelke. Labodova srajca in Ronhill.

ZLATI ZNAK

Uredništvo NEDELJSKEGA
podeljuje

Priznanje za SOS

»Labodu« Novo mesto

za celovito podobo 86

spominski »zlato znak«
za uspešno sodelovanje

V Ljubljani, dne 12. 1. 1987

Glavni urednik in direktor
ČTF PRAVICA - DNEVNIK

Odgovorni urednik
NEDELJSKEGA:

[Signature]

Veselo so se poslovile od starega leta in pogumno stopile v novo tudi delavke Zale (foto Nenadić).

dodatek

V novoletni številki našega glasila je bila objavljena zelo lepa pesem z naslovom Usoda. Dodajmo danes, da jo je napisala Silva Puhar, šivilja iz Delte, ki svoje vse bolj priznane pesmi objavlja v našem glasilu pa še kje drugje.

prišli — odšli v decembru 1986

DELTA:

V decembru se je v Delti zaposlil en delavec s 1. stopnjo izobrazbe (v skladišču).

Delovno razmerje sta prekinili dve delavki, obe s 4. stopnjo strokovne izobrazbe. Upokojitev v tem mesecu ni bilo.

LIBNA:

Prihodov v decembru ni bilo, odhoda pa sta bila dva, in sicer s 1. in 2. stopnjo izobrazbe. Tudi upokojitev ni bilo.

LOČNA:

Sprememb ni bilo.

TEMENICA:

Sprememb ni bilo.

TIP-TOP:

Odhod je bil eden, z 2. stopnjo izobrazbe, prihoda pa dva, in sicer z 2. in 5. stopnjo izobrazbe.

COMMERCE:

Prihodov v novomeškem delu Commerca ni bilo, odhoda pa dva, s 1. in s 4. stopnjo izobrazbe.

V ljubljanski enoti Commerca ni bilo sprememb.

DSSS:

Ni bilo sprememb.

ZALA:

Ni bilo sprememb.

Tole je pa za vas, tovariši samoupravljalci. da boste lahko videli, s čim še gospodarite...

kotiček za jezik

Za »pomembnejše« poklice, funkcije ipd. uporabljajo Francozi samo moško obliko, čeprav to delo ali funkcijo opravlja ženska. Tako

rečejo: gospa direktor, g. pisatelj, g. zdravnik, g. predsednik itd.

Kar se tega tiče, smo mi veliko bolj emancipirani, čeprav nismo vedno prepričani, ali vzamemo nazivu kaj pomembnosti, če ga napišemo v ženski obliki. Ta bojazen je odveč, zato bomo uporabljali za ženske vedno tudi žensko obliko naziva, poklica, funkcije... Saj imamo tovarišice, direktorice, pisateljice, predsednice, zdravnice itd., itd.

Spomin na novoletno rajanje delavcev DSSS s ponovno željo, da bi bilo 1987 zares srečno!

šopek modrosti

*Ničesar ne dajemo tako radodarno kakor nasvete.
Lastništvo je past: tisto, kar mislimo, da imamo, ima nas.
Če vidimo samo tisto, kar želimo videti, smo postali duhovno slepi.
Z nevidnimi nitmi smo najtesneje povezani.
Prezirati človeško sodbo ni težko, prezirati lastno, pa je nemogoče.*